

PROBLEME ACTUALE PRIVIND VALORIFICAREA RESURSELOR TURISTICE DIN DELTA DUNĂRII

AL. BORZA

Resursele turistice sînt reprezentate, în majoritatea cazurilor, prin mediul înconjurător, care formează cadrul general al desfășurării activității turistice și, în mod deosebit, prin peisaj. Acesta reprezintă un element constitutiv de bază pentru formarea produselor turistice și pentru definirea poziției acestora pe o scară comparativă a valorilor.

Evidențierea importanței peisajului pentru turism îi preocupă în mod deosebit pe specialiștii din țări cu veche experiență și tradiție în turism. Astfel, într-un material de concepție elaborat de Comisia consultativă federală pentru turism a Elveției se arată: « Spre deosebire de numeroase alte țări, Elveția este o țară săracă în materii prime de mare valoare. În schimb, ea poate să utilizeze comercial peisajul drept una din principalele sale materii prime. În afară de varietatea culturală a țării noastre, peisajul constituie baza însăși a existenței sectorului turistic. »

În țara noastră, N. N. Constantinescu, cunoscut cercetător a problemelor economice ale protecției mediului, arată: « În calitate de fizionomie proprie a unui teritoriu oarecare, fizionomie ce rezultă dintr-o anumită îmbinare a elementelor naturale ca și dintre acestea și acțiunea societății omenești, prin frumusețea și unitatea sa sau prin posibilitățile pe care le oferă, *peisajul reprezintă o excepțională avuție estetică, morală și economică națională*. A nu micșora această avuție ci a o conserva și a o mări constituie o sarcină de cea mai mare însemnătate a fiecărui cetățean, mare sau mic, a fiecărei autorități, centrală sau locală, a statului și a societății în ansamblu. Am subliniat de la început necesitatea protejării cu cea mai mare grijă a peisajului pentru că, dintre toate bogățiile pe care le are o națiune, peisajul — ca, în general, calitatea mediului — poate fi cel mai repede și mai ușor degradat, iar nu o dată, pierderile pe acest tărîm sînt irecuperabile. »

Desigur, considerarea peisajului drept « materie primă » nu trebuie făcută *stricto sensu*, rolul peisajului în formarea produsului turistic fiind mai curînd asemănător celui de *catalizator* decît celui de *materie primă*, întrucît, în general, activitatea turistică nu afectează resursele turistice cantitativ, adică după trecerea turiștilor ele se regăsesc integral, nefiind epuizate prin formarea produselor turistice.

Această caracteristică scoate în evidență necesitatea de a i se acorda turismului o atenție sporită în cadrul economiei naționale, valorificîndu-se resursele turistice

ale țării noastre pe o scară cât mai largă, tocmai pentru motivul că turismul produce efecte economice fără a epuiza o materie primă.

Dar, nu se impune numai necesitatea promovării mult mai ample a turismului, ci și necesitatea ca această acțiune să se desfășoare neîntârziat pentru că, dacă turismul nu consumă materie primă, aceasta înseamnă că *tot ceea ce nu se încasează astăzi prin turism reprezintă o pierdere definitivă pentru economia națională.*

Resursele turistice naturale din Delta Dunării sînt supuse unei puternice presiuni a diferitelor folosințe economice ale deltei, presiune care are ca efect o degradare continuă a lor. Aceasta în pofida faptului că prin Hotărîrea Consiliului de Miniștri Nr. 891/1961, s-a stabilit, în scopul menținerii ecosistemului natural al Deltei Dunării, ca întreaga activitate de cercetare și exploatare economică a acesteia să se facă respectîndu-se cu strictețe echilibrul său biologic.

Urmare încălcării sistematice de către Centrala « Delta Dunării » a dispozițiilor legale, echilibrul biologic natural a fost puternic afectat, turismul resimțînd în mod deosebit degradarea peisajului și scăderea numărului păsărilor comune sau ocrotite.

Această degradare continuă a resurselor turistice se datorează în mare măsură faptului că poziția turismului în cadrul folosințelor economice ale deltei nu este definită. Nu s-a elaborat încă un studiu privind eficiența economică comparativă a diferitelor folosințe economice din Delta Dunării, a diferitelor moduri de valorificare economică a resurselor naturale ale acesteia, studiu pe baza căruia să se stabilească priorități obiective, bazate pe calcule economice reale. Necesitatea studiului a fost subliniată cu ocazia elaborării în anul 1982, de către Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie și Academia de Științe Agricole și Silvice, a programului de cercetare multidisciplinară pentru Delta Dunării, dar deși ideea a fost acceptată în principiu, programul nu cuprinde un asemenea studiu.

Considerăm că un asemenea studiu ar fi de un deosebit folos pentru că, ierarhizînd folosințele, ar stabili zonele în care turismul trebuie să fie folosința prioritară și ar stăvili astfel degradarea resurselor turistice naturale de către Centrala « Delta Dunării ».

Lipsa definirii priorităților turistice, degradarea continuă a resurselor, cît și o anumită pasivitate a organelor de specialitate fac ca în prezent turismul în deltă să nu fie dezvoltat, cantitativ și calitativ, la nivelul valorii resurselor turistice, ceea ce reprezintă, după cum s-a arătat anterior, o pagubă definitivă pentru economia națională.

Menționăm că, deși în ultimii zece ani s-au elaborat de către Institutul de cercetări al Ministerului Turismului numeroase studii privind valorificarea acestei zone, prevederile acestora nu au fost aplicate decît în mică măsură. Concluziile principale ce se desprind din aceste studii rămîn însă valabile și permit o apreciere obiectivă a direcțiilor de dezvoltare în viitor.

Acestea trebuie să se încadreze în situația naturală a predominării apei față de pămînt și care determină o concepție de organizare a activității turistice cu următoarele linii caracteristice:

— Organizarea circulației turistice pe apă, atît în lungul canalelor pe care pot circula vase mari, cît și spre locurile accesibile numai cu bărci mici;

— Evitarea realizării de construcții turistice la sol în delta propriu-zisă, din cauza eficienței economice scăzute.

Ținînd seama de acestea precum și de motivațiile turistice principale, oferta turistică a deltei trebuie să fie orientată spre următoarele tipuri de acțiuni turistice:

— Excursii pentru vizitarea deltei cu durata de 1—2 zile, care reprezintă acțiunea solicitată de peste 95% din turiștii înregistrați în deltă, în cadrul cărora li se oferă o imagine a peisajului original al deltei, care deși sumară, le satisface în suficientă măsură curiozitatea. Aceasta este valabil atît pentru vizitatorii care provin din stațiunile de pe litoral, cît și pentru cei care, parcurgînd țara, vor să cunoască și această zonă. Cele de mai sus sînt în egală măsură valabile pentru turiștii interni și pentru străini.

Flota de hidrobuze actuală satisface cererile, dar este insuficientă pentru o exploatare turistică intensivă a resurselor turistice ale deltei.

— Excursiile cu durata de mai multe zile se organizează pe o scară mult mai redusă, nefiind solicitate decît de puțini turiști. În ultimii ani pentru aceste excursii se utilizează și pontoane dormitor cu un confort îmbunătățit, realizate de O.J.T. Tulcea și A.C.R., al căror număr este însă insuficient.

Lipsesc însă bazele de cazare plutitoare cele mai atrăgătoare pentru specificul deltei, adică *locuințele plutitoare* (house-boat, maisons flotantes), a căror introducere va dezvolta mult aceste excursii de mai multe zile, care vor atrage în mod deosebit diferite grupuri de specialiști, de safari-foto, grupuri familiale etc.

— Petrecerea unui sejur rustic în localitățile din interiorul deltei reprezintă o formă de turism deosebit de apreciată mai ales de către turiștii români, fie că este vorba de cazare în sate turistice, fie în campinguri.

— Sejurul în localitățile din delta maritimă prezintă de asemenea interes pentru turiști, deși condițiile specifice (calitatea apelor mării, calitatea plajelor, existența unor insecte foarte supărătoare, costul foarte ridicat al investițiilor și exploatarea lor) sînt mult mai puțin avantajoase față de cele din zona litoralului cuprinsă între Mamaia și Mangalia. Se remarcă faptul că pe măsură ce amplasamentele se află mai înspre nord, condițiile lor de valorificare turistică sînt din ce în ce mai puțin favorabile, ceea ce determină următoarea ordine de prioritate: 1. Grindul Chituc, 2. Portița (Jurilovca), 3. Grindul Perișor, 4. Sf. Gheorghe, 5. Sulina.

— Organizarea unor acțiuni de turism nautic cu ambarcațiuni de diferite tipuri, care se adresează turiștilor cu o bună pregătire sportivă și în special tinerilor, în grupe organizate.

— Pescuitul sportiv care se practică în prezent, în principal, neorganizat.

Considerăm necesar să reamintim toate acestea, deși ele au fost prezentate în studiile elaborate sub egida Ministerului Turismului, întrucît studiul care stă la baza actualei repartizări a teritoriului Deltei Dunării pentru folosințele specifice, elaborat sub egida Ministerului Agriculturii și Silviculturii, a denaturat prevederile studiilor de specialitate turistică, susținînd că turismul se poate practica oriunde în deltă și că el trebuie să se practice cu precădere în zonele de est ale deltei. Evident, acest lucru nu este posibil pentru că acțiunile cele mai solicitate de turiști, adică excursiile de scurtă durată, nu pot practic să se desfășoare în aceste zone îndepărtate de Tulcea și de Murighiol, punctele în care marea masă a turiștilor care vin din toată țara cu mijloace de transport auto se îmbarcă în vasele cu care vor vizita delta.

În ceea ce privește practicarea turismului științific și safari-foto, cu durata de mai multe zile, acestea se pot practica în zonele de la estul deltei, dar ele nu atrag decît un număr mic de participanți și au deci efecte economice reduse.

În condițiile de azi, practicarea turismului atrage în Delta Dunării, în fiecare an, peste 150.000 de turiști (în care nu se cuprind cei veniți pe cont propriu, cu cazarea la particulari în diferite localități sau în corturi personale), număr care este în mod vădit mult inferior posibilităților pe care le oferă cadrul natural unic al deltei. În perspectivă însă, valorificarea resurselor turistice va fi confruntată cu

aspecte din ce în ce mai grele, tocmai datorită faptului că nu este statuată poziția prioritară pe care trebuie s-o aibă turismul în anumite zone ale deltei, astfel ca dezvoltarea celorlalte folosințe să se facă numai în măsura în care nu dăunează turismului.

În această situație se impune organizarea unei activități eficiente privind coordonarea și controlul tuturor folosințelor economice ale resurselor naturale din deltă, urmărindu-se în mod deosebit ca activitățile Centralei « Delta Dunării » să respecte cu strictețe toate normele de exploatare care au fost stabilite în scopul păstrării sistemului ecologic al deltei, prin H.C.M. Nr. 891/1961 și toate reglementările ulterioare. Acest lucru trebuie să fie controlat de către organele locale, împreună cu Consiliul național pentru protecția mediului înconjurător, Comisia pentru ocrotirea monumentelor naturii din cadrul Academiei R.S.R. și Ministerul Turismului.

De asemenea, ținând seama de cele arătate mai sus, considerăm că la aplicarea în practică a Programului de amenajare și exploatare integrală a Deltei Dunării, aprobat de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R., din punctul de vedere al turismului este necesar să se aibă în vedere următoarele:

— Dezvoltarea diferitelor sectoare de exploatare să se facă progresiv, pe baza rezultatelor unor studii de specialitate;

— Să se efectueze, în continuare, investiții numai în acele sectoare de activitate care afectează în cât mai mică măsură cadrul natural și echilibrul biologic;

— Să se concentreze exploatarea economică în perimetre mai reduse decât în prezent sau, dacă acest lucru nu e posibil, să se extindă aceste perimetre în cât mai mică măsură și mai ales în afara zonelor care interesează turismul;

— Să se păstreze suprafețe cât mai mari ca rezervații naturale și să se constituie un parc național, care va fi unic în Europa;

— Să se întărească controlul împotriva abaterilor de la normele și dispozițiile legale de exploatare.

Viitorul turistic al Deltei Dunării se hotărăște astăzi, căci după cum spune expertul elvețian Krippendorf: « Dacă putem să pierdem și apoi să ne reconstituim capitalul în alte domenii ale economiei, nu același lucru se întâmplă în turism unde substanța de bază — peisajul și pământul — odată pierdută, este iremediabil pierdută. »

BIBLIOGRAFIE

Conception suisse du tourisme (1979), Commission consultative fédérale pour le tourisme, Berne.

CONSTANTINESCU N. N. (1976), *Economia protecției mediului natural*, București, Ed. politică.

KRIPPENDORF J. (1977), *Les dévoreurs de paysages*, Lausanne, Ed. 24 Heures.

BORZA AL. (1981), *Studiu de sinteză privind dezvoltarea turismului în Delta Dunării*, București, Institutul de economie comerțului interior și a turismului (xerox).

RÉSUMÉ

La zone touristique du Delta du Danube est soumise à une forte pression des différentes exploitations économiques, la position prioritaire que devrait être celle du tourisme n'étant pas encore statué; il en découle une dégradation complexe du paysage.

Les études élaborées sur le développement du tourisme au Delta ont démontré que la plupart des touristes préfèrent les excursions d'un seul jour, qui ne peuvent se dérouler que dans la zone

de l'ouest du delta, zone où se développent aussi l'agriculture, la pisciculture etc.

Par conséquent, il est nécessaire d'organiser une meilleure coordination des différentes activités économiques du Delta, pour qu'on ne porte pas atteinte aux intérêts du tourisme.

En même temps, le tourisme doit enrichir ses aménagements et sa flotte au delta, surtout pour les excursions de plusieurs jours.

Str. Segarcea, nr. 4, Bloc A₁₄, Ap. 17, 77482, București, România